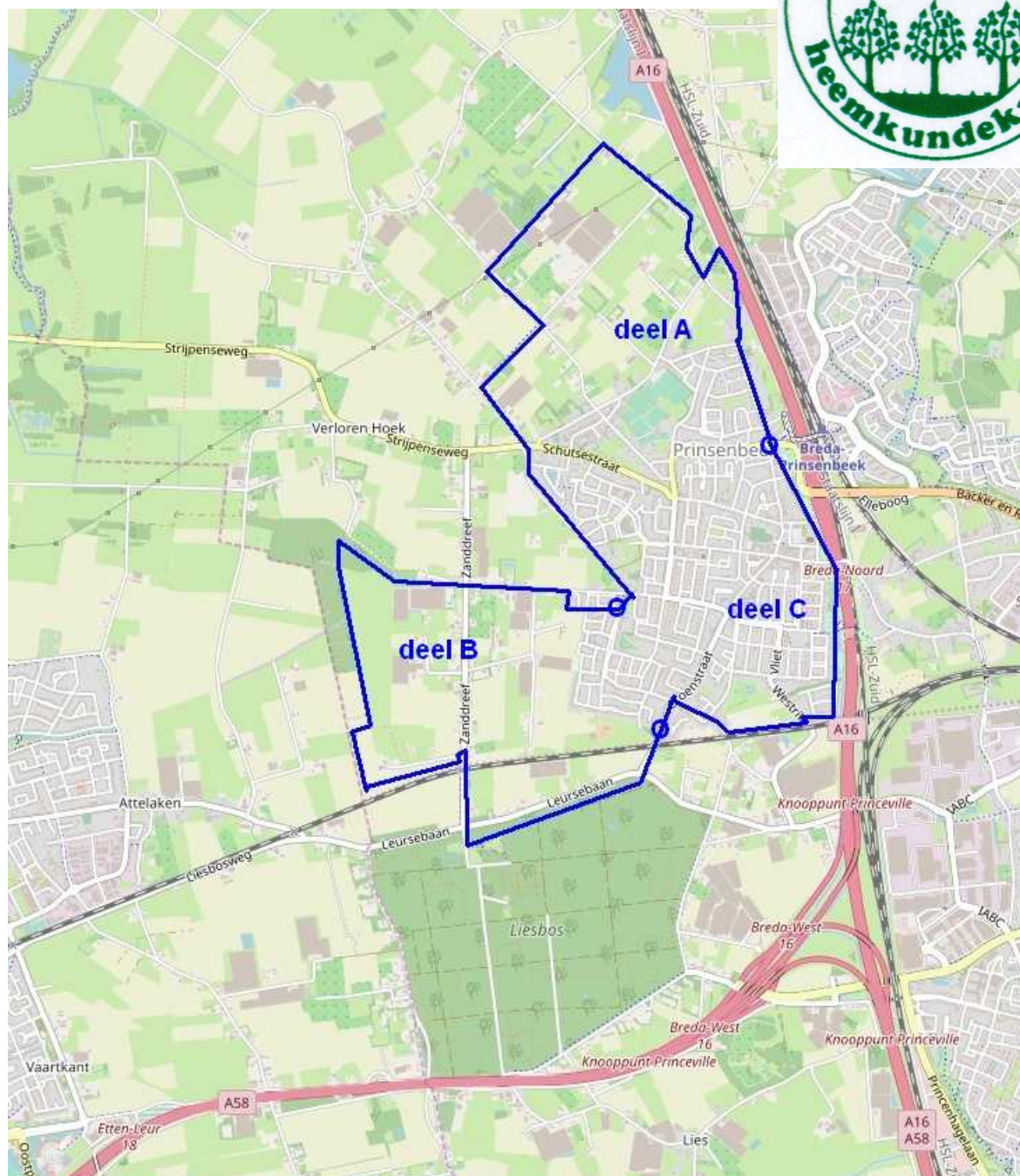

Rond Prinsenbeek

Biks Ommetje Plus

(versie 191028, mét toelichtingen)

Grote lijn

'Rond Prinsenbeek' is een wandeling door het groen rond het dorp Prinsenbeek (Noord-Brabant). Het is een uitbreiding van het Biks Ommetje. De route is bijna 14 km en bestaat uit drie stukken. Kern daarvan is deel B, het Biks Ommetje. Dat ommetje doet de natuur aan van de west- en zuidkant van Prinsenbeek: Hooiberg en Liesbos. Van deze wandeling leidt deel A eerst naar B. Vervolgens gaat deel C terug; van B naar het startpunt. Voor deze rondwandeling wordt ook aan de noord- en oostkant zoveel mogelijk groen opgezocht. Eerst richting polder; op de terugweg door cultuurgroen. Daar wordt het nabije dorpscentrum aan de oostkant geschampt.

Ná de onderstaande beschrijving van de wandeling zelf, zijn praktische zaken te vinden; over bijvoorbeeld downloaden van de route, bereikbaarheid, toegankelijkheid en de opzet van de beschrijving.

Op twee lokaties is er een keuze voor vervolg van de route: gebaad of ongebaad ('struinen'). Volg je zo'n struinalternatief, dan komt die binnen een kilometer weer bij de hoofdroute.

Elk beslispunt start met een 'codering', bestaande uit drie elementen. Voorbeeld: A5 3,0 km JM7W+89. Hierin is A5 het 5e beslispunt op routedeel A, daarna het aantal afgelegde kilometers, gevolgd door de plaatsbepalingscode die je als adres bij googlemaps intikt als je de weg kwijt bent. Meer hierover: achteraan.

LA en RA betekenen linksaf en rechtstaf. De cursief gedrukte toelichtingen zijn puur achtergrondinformatie.

Beschrijving route

Start- en eindpunt is de verkeersrotonde bij straat Velsgoed. Komend vanaf de A16 is dat de voornaamste toegang van Prinsenbeek. Het is tevens de westzijde ('Prinsenbeekse kant') van NS-station Breda-Prinsenbeek.

A Routedeel van rotonde naar Ommetje

A1 0,0 km JP39+X5 Rotonde Velsgoed.

Vanaf hier gaat het noordwaarts. Twee mogelijkheden: (a) gebaad of (b) 'struinen'. Na 1 km komen deze alternatieven weer samen.

a. Gebaad Staand bij rotonde met rug naar A16 en spoor: RA, Beeksestraat (n.b. LA heet ook Beeksestraat).

Na 90m, schuin tegenover Vogelbos, is een weggetje. Mogelijk is dit het steilste stukje straat van Prinsenbeek. Het is een rest van de vroegere verbinding 'over het spoor'; later afgeknot tot een brug naar de treinperrons. Het fietsenrek daar uit de jaren '90 is er een overblijfsel van. De parkeerdruk met treinpassagiers werd zo groot, dat overal in de woonwijk auto's en fietsen gestald werden zodat de gemeente zorgde voor deze tegemoetkoming. Pas later is NS zich gaan realiseren dat vóórtransport essentieel is voor hun manier van vervoeren en zijn stations voorzien van stallingen. Meteen na dat weggetje, Beeksestraat 76, ligt rijksmonument de Nispenhoeve; met karkooi, bakhuis en Vlaamse schuur. Nu kunstgalerie en gebruikt voor kookworkshops. Hoewel de huidige hoeve uit 1891 stamt, is de situatie al eeuwen ouder. De huidige schuur is uit de 18^e eeuw.

Blijf die Beeksestraat 900m volgen tot even voorbij het punt waar de bebouwing stopt. Vervolg onder A2.

b. Struinen Wil je om de route te beginnen geen huizen zien, dan is er er een struinalternatief van dit stukje van de wandeling; evenwijdig aan de Beeksestraat. Ga dan vanaf de rotonde richting stationstrap.

Aan de voet van die trap is in het wegdek de Boemeldonck-locomotief afgebeeld. Het is het vervolg van een bestratingsmozaïek aldaar van 11-11-1988 toen het carnaval van Boemeldonck (Prinsenbeek) 22 jaar bestond. Lol hebben, is aan de boemel gaan. Daarnaast is een boemeltje ook een treintje. Omdat Prinsenbeek eertijds drie stations kende, is dat treintje symbool voor carnaval geworden.

Vervolg aan de linkerkant van de weg langs de bushalte en stopplaats, door het gras met de bocht naar rechts in de weg mee en dan aan het slooteinde LA richting geluidscherm. Daar weer LA: tussen sloot en geluidscherm struin je noordwaarts.

De sloot vervult een belangrijke functie omdat die bij veel regen overtollig water op de verharding uit het dorp via bezinkbassins afvoert. Het geluidscherm schept een eigen mini-natuur. Windwervelingen en vogels zorgen dat bij de standers van het scherm zaden vallen en ontkiemen. Tot aan notenbomen toe.

Na een kilometer, aan het eind, op het punt vóór er twee bomenrijen aan weerszijden van de sloot beginnen, naar de asfaltweg links – Beeksestraat (JP77+5V). Vervolg onder A2.

A2 1,1 km JP77+JF In beide gevallen ('gebaand' en 'struinen'), LA: Postbaan. Die weg 150m volgen.

Deze Postbaan liep eertijds door naar de andere kant van de snelweg en heet daar Bredestraat en Grintweg. Het is onderdeel van oude wegenstelsels van zuid naar noord leidend naar rivier de Mark benoorden Prinsenbeek waar men overgezet moest worden.

De Postbaan maakte deel uit van een postkoetsroute Antwerpen-Moerdijk langs het toenmalige Beek. Via Moerdijkse Postbaan (Liesbos), de kaarsrechte Zanddreef uit 1807 (routedeel B) en deze Postbaan.

A3 1,2 km JP76+6X Eerste RA: Weimersedreef.

Onderweg in het buitengebied zie je groene kastjes in de berm. Daarin zitten de pompen van de drukriolering. Tot midden jaren tachtig was er in dit soort gebieden geen riolering. Omdat er gebrek aan werk was, slaagde onder andere ingenieursbureau Grontmij (nu Sweco) er in, om de regering zover te krijgen die achterstand in te halen. Met de zogenoemde Verfijningsregeling. Middels de daartoe ontwikkelde technieken van zuig- en persriolering en afgedwongen medewerking van bewoners zijn de buitengebieden berioleerd. Een zeer duurzame maatregel - die voor grote delen van het land een kwaliteitsimpuls is gebleken.

Alvorens LA te gaan: rechtsvoor ligt op 250 m waterpartij De Kuil. Die is gegraven voor de aanleg van de Moerdijkseweg, nu A16. Er is vanaf 1937 tot achttien meter diepte zand geput. Natuurlijk werd daar meteen in gezwommen. Na diverse verdrinkingen is het sinds 1971 openluchtzwembad. Nadat ook het dorp zelf geannexeerd was door de gemeente Breda, werd het zwembad gesloten. Prinsenbeek heeft echter kans gezien het zwembad met hulp van tal van vrijwilligers te heropenen.

Bij de aanleg van het HSL-spoor rond 2000 moest het oostelijke deel van de plas gedempt worden om de nieuwe verschoven A16 een plek te geven.

A4 2,1 km JP93+PV Tweede LA: Bosdaldreef.

Hier is het laagste punt - NAP+1,5m - van de wandeltocht.

Op deze hoek Weimersedreef/Bosdaldreef staat een van de boerderijen die kenmerkend is voor de regio Prinsenbeek en Leur: woning en stal in elkaars verlengde onder één dak, grote muurankers, kleine steen en kleine voeg. Bij veel van deze boerderijen stonden er bakhuisjes om brood te bakken. Daarvan zijn er nog verschillende over; al dan niet verbouwd tot schuurtje. Bijvoorbeeld in de Neelstraat (na A8).

Aan de rechterkant van de Bosdaldreef staat een lange rij met majestueuze beukenbomen. De bast van dergelijke bomen is erg vatbaar voor zonnebrand. Zeker als het vocht- (koelte)transport in de boom hapert; zoals bij droogte, bemaling, beschadiging en grondwisseling. Hoewel de straatkant van de stammen volop in de zon staan en de bomen in de hete zomer van 2018 hun blad begonnen te verliezen, hebben ze het gered. Hou je van beukenootjes, kom dan terug in de herfst.

Rechts liggen de terreinen met houtwallen en waterpartijtjes van de golfvereniging Albatross. Tot 1986 werden velden van Boschdal gebruikt door Hockeyclub Prinsenbeek. De vereniging verhuisde naar velden dicht bij het dorp en de gemeente wilde de sportvelden agrarisch bestemmen. Doch ook de Bredase golfvereniging Albatross meldde zich als kandidaat. Na veel geharrewar bleef de bestemming 'sport', maar bij voorkeur voor een Prinsenbeekse organisatie. Daartoe werd de Stichting Bosdal opgericht. Die dan het terrein verhuurt aan de golfvereniging.

In 1989 is Albatross er gestart als oefengolfbaan. Nu is het een 9-holes parkbaan.

De Bosdaldreef is één van de dreven van het voormalige landgoed Boschdal. In 1648 verwerft jonkheer Cannaerts de pacht op heide van Groot-Overveld inclusief het recht van exploitatie. In 1772 koopt graaf Van Bijlandt, commandant van het stadsgarnizoen van Breda, Boschdal met herenhuis en twee jaar later het zuidelijker gelegen deel Mastland. Hij bouwt ook daar een landhuis.

Na Bosdaldreef 6 (links) is er rechts een bospaadje. Dat is een der restanten van de Vlouwreed uit de glorie tijd van het landgoed. Op de 'vink- en vlouwplaats' werden met een 'vlouw' – een vogelnet – vinken gevangen voor de consumptie.

De Vlouwreed kruiste destijds de Bosdaldreef naar de Mastlanddreef in het zuiden. Aan de noordkant van Boschdal is er nog de andere kant van de Vlouwreed die uitkomt op de Brielsedreef.

Ten behoeve van twee zonen van Van Bijlandt worden de landerijen rond Boschdal en Mastland gesplitst.

Zoon Willem Frederik koopt in 1802 van zijn vader Mastland en laat er een landhuis ('kasteel Mastland') op

bouwen. Na zijn overlijden in 1855 wordt diens landgoed in delen verkocht. Kort na de openbare verkoop in 1857 van het dan al vervallen landhuis wordt dat gesloopt. Alleen de waterput op het erf van de latere Kaas- en Aspergeboerderij is ervan overgebleven.

In 1870 komt het landgoed Boschdal op een veiling in handen van de familie Van Mierlo. Bij de openbare verkoop in 1922 worden de pachtboeren eigenaar. Ook het 'kasteel' Boschdal raakt in verval en het geheel wordt tijdens de Tweede Wereldoorlog verkocht voor herontwikkeling. De bossen worden gekapt voor landbouw; het kasteel is in 1948 afgebroken omdat er na WOII tekort aan bouw materiaal was. De visvijver van Boschdal heeft vanaf 1949 ook gefunctioneerd als gemeentelijke vuilstort. Opvullen van kuilen en maken van ophogingen met afval, was tot voor kort algemeen gebruikelijk.

Rond 1950 komt Boschdal in handen van een fruitteeltbedrijf wat de laatst overgebleven vleugel van de villa gebruikt als opslagplaats. In 1974 koopt de gemeente Prinsenbeek het geheel voor de aanleg van hockeyvelden. Daarbij verdwijnen de fruitbomen en de laatste funderingen.

Na de Vlouwdreef volgt rechts (nog vóór huisnummer 4A) het grootste bosrestant van Boschdal. Het is openbaar toegankelijk bij het bordje 'Voetpad' (in- én uitgang). Dan direct daarna LA. Op dat deel, naast de Bosdaldreef, is een restant van een der binnenlanen van Boschdal; bomen ervan staan er nog.

Van nature kronkelen wegen over het landschap. Rechthoekige verkavelingen en haakse wegen zoals in deze buurt, zijn weerslagen van menselijk ontwerp; zoals in landgoederen, polders en ontginningen. In dit gebied gaat het om vierkanten van ongeveer 185m.

Aan het einde is aan de linkerkant Bosdaldreef 4 één van de voormalige pachtboerderijen van het landgoed; in nog redelijk originele staat.

A5 3,0 km JM7W+89 Op einde Bosdaldreef LA, Brielsedreef.

Meteen na de bocht in de linkerberm onder hoogspanningsleiding zijn restanten van de begroeiing van het landschap van de periode van vóór de ontginning vindbaar; waaronder heide.

Dit buitengebied bestond tot de jaren zeventig uit kleine boerderijen met gemengd bedrijf met soms arbeidershuisjes. De ruilverkaveling, die Brabant zoveel veranderde, was een poging de landbouw meer toekomst te bieden. In Prinsenbeek werd daarbij toegestaan dat naast de boerderijen talloze seniorenbungalows gebouwd werden voor de oude boeren. Kort na die tijd schakelen veel landbouwers van gemengd bedrijf over op vollegrondstuintbouw. Dat duurde meestal korter dan één generatie. Deze omslag markeert het begin van de huidige periode waarbij het overwegend 'burgers' zijn die het buitengebied bewonen. De een in zo'n seniorenbungalow, anderen in een gereconstrueerde boerderij of in een nieuwe woning op zo'n plek. Nieuwe regelingen maken enige verdere verdichting van bebouwing mogelijk. De Brielsedreef met zijn massieve eiken is zowel de langste laan als de langste weg (3,7 km) van Prinsenbeek. In het voorjaar is dat een frisgroene beleving; in de herfst een geeloranje hemelboog.

Zou je vanaf het volgende afslagpunt A6 de Brielsedreef vervolgen, dan is de eerste bebouwing rechts een boerderij (huisnummer 39, JP52+Q9); met daarbij het museum De Rijf van de Heemkundekring "Op de Beek" die opgericht is in 1996. Op zondagmiddag is dat museum vaak te bezoeken (<https://hk-opdebeek.nl/>). Tegenover die boerderij, aan de andere kant van de weg, staan twee geknotte lindes bij huisnummer 46. Die markeren de toegang van het verdwenen 'Mastlaantje' naar Mastland (beschrijving onder A4) verderop.

A6 3,4 km JM6X+8V Eerste RA: Oude Mastlanddreef (geen straatnaambordje); tegelpad.

In het restant van de houtwal links van het tegelpad is nog steeds de plant Salomonszegel te vinden. Wie hier zomers wandelt, kan vanuit het maïs stemmen en schreeuwen horen. Campingbeheerder Mathijssen van Hof van Overveld (aan einde dreef RA, JM5V+5V) had als eerste een maïsdoelhof en houdt dat al decennia vol. Reken op zeker anderhalf uur en veel extra kilometers als je hier de wandeling mee uitbreidt. Dankzij deze familie vallen er in deze dreef in de herfst tamme kastanjes.

Links van het pad, tegenover het kampeerveld, is een bankje.

Ben je hier laat op de avond, dan maak je kans op uilen en vleermuizen. Die volgen de laanstructuur.

A7 3,9 km JM5W+22 Aan einde LA: Overveldsestraat.

De bomen hier zijn merkwaardig gesnoeid. Noodzaak, want het is een belangrijke uitgangsweg van de bouwboulevard van carnavalswagens. Die grote optocht in het vroege voorjaar is gekend en heeft vele bewonderaars. Van heinde en verre.

A8 4,3 km JM3X+W9 Steek de - soms drukke - Schutsestraat over naar de Neelstraat. Loop die helemaal uit.

De overgestoken Schutsestraat heet verder buiten het dorp Strijpenseweg. Nu een behoorlijke verbinding naar Zevenbergen en Leur, maar in 1961 was dat nog een breed zandpad vol kuilen.

Her en der zul je de Prinsenbeekse vlag zien; met de vier horizontale groengolvende banen. Naast een eigen vlag en wapen, heeft de 'Bikse' gemeenschap ook een eigen volkslied.

Prinsenbeek ligt op de Naad van Brabant. Dat is de her en der abrupte overgang van zand-Brabant in het zuiden naar klei-Brabant in het noorden. In het gebied van deze wandeling verlopen de NAP-hoogten van routedeel A (richting polder, klei) naar deel B (bos, zand), van +1m naar +3m.

A9 5,3 km HPX4+2M Op die kruising LA en meteen RA, Moleneind. Let op, want de eerste RA is Vianendreef.

A10 5,4 km HPW4+R9 Na eerste weg rechts (Beukenhof) is aan de linkerhand scoutinggebouw 'De Sjorring' (HPW4+JC). Daar begint het volgende routedeel B.

B Routedeel Ommetje

Voor downloaden, zie onderaan; onder Praktische zaken, punt a.

Volg dat Ommetje voor een groot deel; tot en met punt 17 van die beschrijving. Zodra daarvan de spoorwegovergang in de Groenstraat gepasseerd is (HPR5+6G), begint routedeel C.

C Routedeel van Ommetje naar rotonde

C1 10,8 km HPR5+6G Na de overgang over het spoor, vervolg Groenstraat (richting dorpscentrum).

Woning 99D aan de rechterkant is in 1959 gebouwd op het restant van de berg waarop molen De Beer stond. Die was er sinds 1670. De andere, latere, Prinsenbeekse molen stond 'in' de tegenwoordige winkel van Albert Heijn bij het startpunt van deze wandeling.

C2 11,0 km HPV6+23 Tweede straat RA: Prinsenboschlaan.

C3 11,2 km HPR6+JX Volg Prinsenboschlaan met bocht (naar links) mee.

C4 11,3 km HPR7+M3 Eerste straat RA: Oude Molenweg. Doorlopen tot aan geluidscherm van stapelstenen.

Hier was een van de vele spoorwegovergangetjes aan de zuid- en oostkant van Prinsenbeek. Aan de overkant van het spoor splitst de weg zich in Oude Molenweg en Vaareindseweg. Daar was Vaareind een apart boerderijengehucht. Het onderdeel 'eind' duidt daar op. Met Vaareind kan het laatste bevaarbare stukje van een water bedoeld zijn. Een ander mogelijkheid is Varent, van (adelaars)varen. Doch 'gaan, zich voortbewegen' is de oorspronkelijke betekenis van varen. In onze regio zijn er meerdere Varenswegen.

C5 11,4 km HPR7+9J Bij scherm LA; 450m langs scherm blijven lopen.

Van gemeentewege wordt dit stuk langs het geluidscherm een ecozone genoemd; onderdeel van het provinciale Natuurbeheerplan. De in het geluidscherm geschapen nestgelegenheden getuigen daarvan.

Momenteel is de woonwijk daar nog in aanbouw en kan dat pad erg modderig zijn. Als dat té gek is, keer dan terug naar de Prinsenboschlaan (punt C4). Loop die verder uit (ca 300m). Daar RA: Zuidlaan, 500m vervolgen. Dan eerste weg RA: Westrik. Daar eerste LA, Wevershof. Uitlopen tot bocht op eind en vervolgen op C9 bij het pad met grijs split.

C6 11,9 km HPRC+G6 Nabij spoorwegovergang LA, straat Westrik. Meteen schuin oversteken en RA: Wevershof.

Deze nieuwe woonwijk verrees op wat bekend staat als het Savalterrein. Meer dan tien jaar lag het terrein braak. Vanuit Prinsenbeek is op de gemeente Breda druk uitgeoefend om voor hun jongeren en ouderen te bouwen. Met resultaat. Het waren onder andere bouwerscollectieven die daar hun woning neerzetten. In 2018 startten de afrondende werkzaamheden van de wijk.

Bedrijf Saval (1925, Rijsbergen, van 'Saving All' met als kernactiviteit de fabricage van blusmiddelen) plande eertijds eigenlijk nieuwbouw op dit toen zogeheten "industrieterrein Moleneind Oost", maar werd geplaagd door organisatorische perikelen. Na een uitstekend verkoopjaar 1985, kon de verhuis in 1986 alsnog plaatsvinden en trok Saval in de gebouwen die door het bedrijf Fri-Jado verlaten waren. Fri-Jado was een koeltechnische firma; opgericht in 1937. Sinds 1964 in Prinsenbeek. Vanaf 2004 zit Saval anderhalve km oostelijker, aan de Huifakkerstraat in Breda.

Saval verkocht het fabrieksterrein aan een projectontwikkelaar. Die heeft succes gehad met de beoogde waardevermeerdering via woningbouw. Na afbraak van de fabriek is er in 2004 en 2005 archeologisch onderzoek gedaan. Daartoe gestimuleerd door de eerdere spectaculaire vondsten op het tracé van de HSL. Verderop meer daarover. In de jaren '60 ging Prinsenbeek mee in de populaire gedachte om hier een 'industrieterrein' te laten ontstaan. Daartoe heeft er ophoging van de toenmalige tuindersgronden plaatsgevonden. Met als gelukkig gevolg dat de ondergrond redelijk ongestoord bleef en archeologisch onderzoek vruchtbaar was. Dat resulteerde in belangwekkende vondsten met sporen uit IJzertijd, Bronstijd, Romeinse tijd en van middeleeuwse bewoning. Zoals vele scherven en een boomstamwaterput van rond 700.

Westrik (van Westerwijk; wijk = latijnse vicus) was een nederzetting in het westen van de uitgestrekte middeleeuwse heerlijkheid Gageldonk met vooral weidegronden. Het ligt 0,7m lager dan het zuidwestelijkere Vaareind aan de andere kant van de spoorlijn. Van dergelijke gebieden zijn de hogere gedeelten vaker ingericht als akkers. Voorzien van een heining om vee en wild te keren en meteen als grensmarkering. Zo'n heining kan een multifunctionele akkerwal met hakhout zijn. Met aan weerszijden greppels waar grond voor de ophoging van de wal vandaan kwam. Dergelijke archeologische sporen zijn zeer informatief. Mogelijk is het juist natte Savalgebied tóch meer bewoond geweest. Ten gevolge van het verlaten van hoge woongronden uit nood aan akkergronden.

C7 11,9 km HPRC+H5 RA Wevershof. Hier kun je weer kiezen voor route 'woonstraat' of 'struinen'. De woonstraatroute vervolgt bij C8.

Om te struinen, ga je naar het geluidscherm. Daar LA en vervolgen achter de woningen langs; ook doorheen het daaropvolgende veldje tot aan de andere kant van de waterpartij. Daar (HPRF+P8) ga je LA, evenwijdig aan dat water, door het gras de voet van het talud van snelweg A16 volgen.

In deze hoek ben je nabij een van de weinige, zowat haakse ongelijkvloerse kruisingen van spoorlijnen die Nederland kent. In dit geval het kruispunt van de oude west-oostlijn Roosendaal-Breda met de nieuwe noord-zuidlijn: de HogeSnelheidslijn (HSL) naar België. Voor de rasechte spoorliefhebbers: het Moerdijklijntje boven station Lage Zwaluwe kruist ook ongelijkvloers....

Op het struinstuk: LA op de plek waar die waterpartij stopt en speelhoekje begint (HPVC+8X). Dat is tevens waar de straat (Wevershof) aan overkant van het water wegbuigt. Vervolg bij C9, het pad met grijs split.

C8 12,0 km HPRF+Q2 In Wevershof bocht LA volgen.

C9 12,2 km HPVC+8X Waar Wevershof LA gaat, rechtdoor: pad met grijs split. Houd het 'hertenweitje' aan de rechterhand (HPVF+V5).

Hier begint Park Overbos. Ontstaan als natuur- en leefbaarheidscompensatie bij de aanleg van de A16-verbreding en HSL. Toen redelijk uniek, omdat het park doorloopt over meerdere infrastructuren heen. De groenzone is geopend in 2008. Dit gedeelte ervan loopt evenwijdig aan de huizen in straat Hertenhoek.

C10 12,4 km HPWF+33 Ga op splitsing via bruggetje maar rechts omhoog.

Rechts is door het glazen scherm de A16 te zien. Voor de aanleg van HogeSnelheidsLijn en de reconstructie van autosnelweg A16 was veel ruimte nodig. De aanleg duurde vele jaren en bracht veel overlast met zich mee. In de jaren '90 verdwenen daartoe woningen en landbouwgronden. Na de periode van ruilverkavelingen (zie A5) bracht deze ontwikkeling nóg weer eens een stroom van nieuwe verhuizingen op gang. Van agribedrijven en 'burgers'. Die dwang ging voor de betrokkenen gepaard met vreselijke spanningen. Vaak met levensveranderende besluiten en soms met veel leed.

C11 12,5 km HPWF+7G Op kruispunt van paden 'boven op' de snelweg A16 bij die Y-splitsing links aanhouden.

C12 12,6 km HPWF+C9 Steek even verderop hoofdpad over en vervolg pad met geluidscherm rechts (aldus minder verkeersgeluid). Dit deel van het park loopt evenwijdig aan de woningen in het Plantsoen. Er komt een - soms drukke - weg in zicht (HPXC+MV).

Voorafgaande aan die oversteek over de Valdijk is links een watertappunt (HPXC+JM). De kern van Prinsenbeek, met de Markt, is hier vlakbij. Linksvoor. De vroegere hoofdwegen van het dorp zijn er vier. Allemaal naar de Markt: Valdijk, Groenstraat, Kapelstraat, Beeksesesraat. Prinsenbeek kent een goede aanzet voor een logische ontsluitingsring van 3 km rond de kern: Velsgoed, Heikantsestraat/Molenstraat, Vianendreef/Middenweg, Haverdijk. Daarvan ontbreekt echter vanaf dit punt een noordoostelijk sluitstukje van 650m naast de A16. Die omissie bemoeilijkt al tal van jaren de verkeersafwikkeling in het centrum. Zij het dat op dat sluitstukje nu deze wandeling kan plaats hebben....

C13 12,9 km HPXC+MV Weg Valdijk schuin oversteken, naar het noordelijke deel van Park Overbos. Evenwijdig aan woningen straat Peperbos. Volg pad onderaan geluidscherm.

De straat Valdijk gaat over de snelweg A16 heen, maar dat is heel anders geweest. Na de start met de werken voor de 'rijksweg' in 1938, ging die A16 in 1948 open. Met daarin een gelijkvloerse kruising met de Valdijk. Uit zuinigheid. Dat duurde niet lang. Ongevallen zorgden er voor dat de daar al eerder geplande tunnel ónder de rijksweg er in 1953 alsnog kwam. De route gaat achter de huidige RK kerk (1963) door. Van de oude RK kerk, aan de andere kant van de Markt, is in 1964 de torenspits bij wijze van sloop omgetrokken.

C14 13,7 km JP39+W6 Pad en park eindigen bij de rotonde (Velsgoed) waar de tocht begon.

Mocht Prinsenbeek verlaten worden via het NS-station en het perron aan de Prinsenbeekse kant, werp dan in dat stenen wachthok een blik op de vier posterfoto's. Die geven stukjes weer van het noordoostelijk buitengebied van Prinsenbeek uit de vorige eeuw.

Praktische zaken

Deze route 'Rond Prinsenbeek' kent drie delen A, B, C. Daarvan is deel B het Biks Ommetje. Momenteel is voor het lopen van deze route, ook de routebeschrijving van dat Biks Ommetje nodig.

a. Internet

Beschik je onderweg niet over mobiel internet, download dan ook het Ommetje van te voren. Op <https://hk-opdebeek.nl/> en dan scrollen naar BIKS OMMETJE. Of <https://hk-opdebeek.nl/wandel-fietsroutes/> (via tab nieuws/activiteiten).

b. Vervoer

Trein Start- en eindpunt zijn vlak bij station Breda-Prinsenbeek. Meestal zijn er twee sprinters per uur, in beide richtingen. Echter, de kaartautomaat op het westelijk perron, treinrichting 'Breda', is pas bereikbaar na passage van de toegangspoortjes en kent niet alle faciliteiten. Die op het andere perron, treinrichting 'Rotterdam', aan de overkant van het spoor, is wel normaal bereikbaar en is uitgebreider.

Bus Bij start/eindpunt van de route is een halte van de buurtbus. Haltes van streekbussen zijn er in het dorp; onder andere aan de kruising Schutsestraat/Neelstraat (A8 van de beschrijving).

Auto Voor wie met de auto komt vanaf de A16: volg richting Prinsenbeek en sla bij de rotonde rechtsaf naar de parkeerplek hieronder bij 'Fiets/auto'.

Fiets/auto Die kan je kwijt nabij de rotonde. Door vanaf de rotonde het noordelijk deel van de Beeksestraat te volgen, na 90m RA. Dat is het weggetje tegenover straat Vogelbos. Daar zijn fietsenrekken en is plek voor auto's. Zie ook begin van de beschrijving, onder A1-gebaand. De wandelroute start bij de rotonde zelf.

c. Voorzieningen

Bankjes Helaas is gemeente Breda niet scheutig met bankjes om even te pauzeren. Mogelijk komt die in De Hooiberg terug. Wel zijn er in de Oude Mastlanddreef, Zanddreef (spoorwegovergang), het Liesbos en Park Overbos. Watertappunten De route kent er twee: na het Liesbos (routedeel B) en aan de Valdijk (C12).

Horeca Hoewel de wandeltocht zoveel mogelijk door het groen voert, is afwijking van de route richting dorp eenvoudig. Daar is horeca onder handbereik. Ook in het Liesbos is een restaurant. Op het station is niets.

d. Beperkingen

De route is niet als dusdanig gemarkeerd en kent geen belemmeringen vanwege broedseizoen, hoog water of veerponten, maar heeft wel smalle en onverharde gedeelten, hekdoorgangen en klaphekken. Niet geschikt voor bijvoorbeeld rolstoelen en kinderwagens.

In de natuurgebieden zijn aangelijnde honden toegestaan, maar hun geur werkt verstorend.

e. Leeswijzer

Van deze wandelroute 'Rond Prinsenbeek' zijn er twee versies. De korte versie geeft louter de route weer. De lange versie kent dezelfde route, maar is voorzien van wetenswaardigheden voor onderweg.

De route valt in drie delen uiteen: deel A. de route die naar het Ommetje leidt, deel B. het Ommetje zelf, en deel C. de route naar het eindpunt. Het Ommetje kent een eigen beschrijving.

Met daarbij de volgende opmerkingen.

- De voorgestelde looproute is hoofdzaak. Toelichtingen zoals bezienswaardigheden, zijn cursief weergegeven.

- Afkortingen RA, LA, RD betekenen respectievelijk rechtsaf, linksaf en rechtdoor.

- Beslipunten zijn aangeduid met (bijvoorbeeld) C4 11,3 km HPR7+M3, dus bestaand uit drie stukken.

Het eerste deel, hier C4, betekent: beslippunt 4 van routedeel C.

De tweede code, een getal, in dit voorbeeld 11,3, is het aantal kilometers vanaf het startpunt. Dat kan ietsjes anders zijn voor wie struingedeelten volgt.

De laatste, in dit voorbeeld HPR7+M3, is de 'Pluscode' waarmee locaties direct op Google-maps terug te zoeken zijn.

Door de Pluscode als adres bij Google Maps in te tikken op je mobiel of tablet, zie je meteen waar die lokatie is. Dat intikken van de code hoeft niet persé in hoofdletters.

f. Contact, versie

Deze beschrijving is een van de eerste versies. Om de beschrijving te optimaliseren, zijn aanvullingen, en zeker foutmeldingen, welkom. Vermeld dan de versiecode die achter de titel staat.

Namens Heemkundekring Op de Beek: Piet Sloven, psloven@gmail.com.